

**SECTION 12. PUBLIC ADMINISTRATION
IN NATIONAL SECURITY AND PROTECTION
OF PUBLIC ORDER**

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-60>

**PUBLIC ADMINISTRATION OF THE HEALTHCARE SPHERE
OF UKRAINE IN SECTORAL FACTOR OF NATIONAL SECURITY**

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ ЯК СЕКТОРАЛЬНИЙ ФАКТОР
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

Dubych K. V.

*Professor of the Department
of Healthcare Management
Shuryk National Healthcare University
of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Дубич К. В.

*доктор наук з державного управління,
професор
професор кафедри управління
охороною здоров'я
Національний університет охорони
здоров'я України
імені П. Л. Шупика
м. Київ, Україна*

Mykhalchuk V. M.

*Head of the Department
of Healthcare Management
Shuryk National Healthcare University
of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Михальчук В. М.

*доктор медичних наук, професор
завідувач кафедрою управління
охороною здоров'я
Національний університет охорони
здоров'я України
імені П. Л. Шупика
м. Київ, Україна*

Danyliuk K. V.

*Candidate of Sciences in Public
Administration, Associate Professor
Professor of the Department of
Educational Management and Social
Work Rivne State University of the
Humanities
Rivne, Ukraine*

Данилюк К. В.

*кандидат наук з державного
управління, доцент
професор кафедри освітнього
менеджменту та соціальної роботи
Рівненський державний гуманітарний
університет
м. Рівне, Україна*

Досліджуючи публічне управління як організуючу систему, функціонування держави з усіма її секторами економіки, що становлять соціально-економічний потенціал національної безпеки України, слід зазначити, що одним із таких секторів є сфера охорони здоров'я.

Фонд національної міжнародної безпеки при ЮНЕСКО визначив, що національна безпека визначається як система державних і суспільних гарантій стабільного розвитку нації, захисту її базових цінностей та інтересів, джерел духовного і матеріального добробуту від зовнішніх та внутрішніх загроз, суб'єктом національної безпеки України є український народ, як спільнота громадян усіх національностей, що проживають на її території. Міжнародне та національне відстоювання національних інтересів України на даному етапі проявляється в усуненні або мінімізації політичних, територіальних, економічних, демографічних, екологічних та інших втрат у процесі життєдіяльності українського народу та забезпечення стабільного суспільного розвитку [1].

Зважаючи на вище зазначене сутнісним змістом національної безпеки України є свобода життєдіяльності і демократичного суспільного та державного саморозвитку народу України, а сутністю діяльності органів публічного управління із забезпечення національної безпеки України, є її захист. Діяльність органів публічної влади із забезпечення національної безпеки спрямовується на усунення загроз народу України та його національним інтересам. Дослідженням з'ясовано, що під загрозами національній безпеці України розуміють потенційно і реально небезпечні процеси та дії: політичні, суспільні, соціальні, природні, економічні, природі тощо, що можуть зашкодити або унеможливити реалізацію життєво важливих національних інтересів, зокрема забезпечення життя та здоров'я громадян [1].

Збройна агресія Російської Федерації, щодо суверенітету та територіальної цілісності України, негативно вплинула на сферу охорони здоров'я та погіршила стан здоров'я українського населення. Відповідно до результатів дослідження Київського міжнародного інституту соціології в 2024 р.: 90 % населення переживали стресові ситуації; 39% потрапляли під бомбардування та обстріли; 30% переживають розлуку з близькими; 26% втратили близьких; 23% зіштовхнулись із серйозною хворобою близьких, а 18% з опитаних зазначили, що самі мають серйозні проблеми зі здоров'ям [3].

Аналіз результатів досліджень, проведених ВООЗ, після трьох років збройної агресії в Україні: 46% населення мають погіршення психічного здоров'я; 41% – психічні розлади; 39% – неврологічні захворювання; а в 68% опитаних стан здоров'я погіршився порівняно з довоєнним періодом [6]. Статистичні дані ВООЗ, у 2022-2025 рр. показали, що було зафіксовано 2254 збройних напади на сферу охорони

здоров'я України: 1897 атак на об'єкти закладів охорони здоров'я, 495 – на логістичні маршрути постачання медикаментів, а також 404 випадки пошкодження чи знищення медичного транспорту. В результаті військових дій в сфері охорони здоров'я загинуло 208 осіб, постраждали 111 пацієнтів і 286 медичних працівників, травмовано 710 осіб [5]. Аналізуючи зазначені дані ми можемо констатувати, що Україна несе втрати не тільки з соціальної інфраструктури охорони здоров'я, а й зазнає значних втрат людського капіталу, що негативно впливає на кадрове забезпечення та економічну стабільність медичного обслуговування населення, і це на пряму впливає на національну безпеку держави.

Публічне управління сферою охорони здоров'я частково визначається ст. 3 Конституції України [2], у якій людина, її життя і здоров'я проголошуються найвищою соціальною цінністю, а сучасний стан соціального розвитку суспільства, в умовах військової агресії, створюють серйозні виклики для ефективності управління цією сферою. Аналіз джерел репортерського медіа Frontliner [4], свідчить, що чисельність населення України скоротилася щонайменше на 10 млн осіб. Масова міграція, рекордна смертність, різке зниження народжуваності та прискорене старіння населення формують серйозний соціальний виклик для майбутнього країни і її національної безпеки. За інформацією моніторингової місії ООН з прав людини в нашій державі в червні 2025 р. зафіксовано найвищі, за останні три роки, втрати серед цивільного населення, а тому соціально-демографічні фактори в майбутньому будуть впливати як на соціально-економічний розвиток держави з її трудовим потенціалом, так і на національну безпеку в умовах нестабільної міжнародної ситуації та військових загроз.

Дослідивши публічне управління сферою охорони здоров'я в Україні як сектору економіки, що може на пряму впливати на національну безпеку держави можна зробити наступні висновки.

Публічне управління сферою охорони здоров'я України відбувається в умовах військової агресії та великих ризиках. Дослідженням підтверджено, про великі втрати соціально-матеріальної інфраструктури охорони здоров'я, а й серед населення, що створило соціально-демографічну кризу, яка свідчить про негативні тенденції з народжуваністю та смертністю населення, втратою людського капіталу та трудового потенціалу, як факторів що в майбутньому будуть впливати на соціально-економічний розвиток держави і національну безпеку вцілому.

Література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : вибр.наук.праці. К. : НІСД, 20215. 528 с.

2. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В. Я. Тацій О. В. Петришин, Ю. Г. Барабаш [та ін.] ; Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид. Харків : Право, 2014. 1128.

3. Стресові ситуації в житті українців [Електронний ресурс]. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1472&page=1&fbclid=IwY2>

x

[jawIJd79leHRuA2F1bQIxMAABHY71RreNESEeaExvhRXVKuSsPfTdxBj-dg7xt1Ld1zyfjUiRS60IMхсyxQ_aem_unBN4kSm4rq0J5wS2jLFRA](https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1472&page=1&fbclid=IwY2) (дата звернення 08.02.2025).

4. Frontliner (2025). By the numbers: Ukraine's population losses amid war. *frontliner.ua*. Available at: <https://frontliner.ua/en/ukraine-population-losses-amid-war> (Accessed 15 Sep. 2025).

5. World Health Organization (2025). Quality of care. Available at: https://www.who.int/health-topics/quality-of-care#tab=tab_1 (Accessed 06 June 2024).

6. World Health Organization (2025). Three years of war: rising demand for mental health support, trauma care and rehabilitation. Available at: <https://www.who.int/ukraine/news/item/24-02-2025-three-years-of-war-rising-demand-for-mental-health-support-trauma-care-and-rehabilitation>, (Accessed 24 Feb. 2025).